

Innehållsförteckning

Promemorians huvudsakliga innehåll

Promemorians lagförslag

1 Ärendet	9
2 Kungörande och tryckning av författningar	11
2.1 Kungörande.....	11
2.2 Olika författningssamlingar	12
2.3 Svensk författningssamling.....	13
2.4 Tryckning och distribution av Svensk författningssamling .	14
2.4.1 Svensk författningssamling i rättsdatasystemet	16
3 Immaterialrättsliga frågor	19
3.1 Upphovsrätt	19
3.1.1 Svensk författningssamling som den kungörs.....	19
3.1.2 Regeringskansliets rättsdatabaser.....	20
3.2 Känneteckensrättsligt skydd.....	21
3.2.1 Varumärkesrättsligt skydd	21
3.2.2 Krav på särskiljningsförmåga	22
3.3 Har Svensk författningssamling eller SFS ett varumärkesrättsligt skydd?.....	24
3.4 Lagen (1970:498) om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar	25
3.4.1 Lagens tillkomst och tillämpningsområde.....	25
3.4.2 Omfattas Svensk författningssamling och SFS av skyddet?	27
4 Behovet av en reform	29

5 Hur kan ett rättsligt skydd åstadkommas?	33
6 Reglernas utformning.....	35
6.1 Skyddets omfattning.....	35
6.2 Skall skyddet omfatta förväxlingsbara beteckningar?	36
6.3 Sanktionsform.....	38
7 Ikraftträdande m.m.	41
8 Kostnader	43
9 Författningskommentar.....	45

Promemorians huvudsakliga innehåll

Lagar och förordningar som har beslutats av riksdagen respektive regeringen kungörs som regel i Svensk författningssamling som på uppdrag av regeringen ges ut av en av rättscheferna i Justitiedepartementet. Om kortform används för författningssamlingen, används alltid beteckningen SFS. Tryckning, försäljning och distribution av författningssamlingen ombesörjs för närvarande av Fakta Informationsförlag enligt ett avtal med staten.

I promemorian övervägs behovet av ett rättsligt skydd för beteckningarna Svensk författningssamling och SFS. Det föreslås att beteckningarna skall ges ett visst sådant skydd genom en särskild lag.

Enligt lagförslaget får inte beteckningarna Svensk författningssamling och SFS användas offentligt som beteckning på någon annan samling av författningar än den som avses i 4 § lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar. Bestämmelsen föreslås bli sanktionerad genom skadestånd och vite.

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om skydd för beteckningen Svensk författningssamling

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Beteckningen Svensk författningssamling och dess förkortning SFS får inte användas offentligt som beteckning på någon annan samling av författningar än den som avses i 4 § lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar. Detsamma gäller böjningsformer av beteckningen och förkortningen.

2 § Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet använder beteckningen eller förkortningen i strid med 1 § skall betala ersättning för den skada som användandet har medfört.

3 § Om beteckningen eller förkortningen används i strid med 1 § kan domstol vid vite förbjuda fortsatt användning av den.

Talan om förbud får föras av den som enligt 4 § lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar ansvarar för utgivningen av Svensk författningssamling eller av den som ger ut författningssamlingen på den ansvariges uppdrag.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.
2. De nya bestämmelserna tillämpas inte på åtgärder som har vidtagits före ikraftträdandet. På en samling av författningar som har framställts före ikraftträdandet får beteckningen och förkortningen användas fritt utan hinder av bestämmelserna i denna lag.

1 Ärendet

Lagar och förordningar som beslutats av riksdagen respektive regeringen skall som regel kungöras i Svensk författningssamling, som ges ut genom regeringens försorg. I författningssamlingsförordningen (1976:725) har regeringen uppdragit åt en av rättscheferna i Justitiedepartementet att vara utgivare av författningssamlingen. SFS används som förkortning för Svensk författningssamling.

Sedan den 1 januari 1997 svarar Fakta Informationsförlag FI Aktieförlag (Fakta) genom ett avtal med staten för tryckning, försäljning och distribution av Svensk författningssamling. Dessförinnan hade ett annat förlag motsvarande uppdrag.

På senare tid har det börjat förekomma att författningar som kungörs i Svensk författningssamling publiceras också av andra än den som har statens uppdrag för utgivandet. Detta omfattar såväl publicering i tryckt form som elektronisk publicering. Vid denna publicering används ofta beteckningen Svensk författningssamling eller dess förkortning SFS som beteckning på samlingen av författningarna.

Denna användning av beteckningen och förkortningen leder till frågan om det finns risk för att tilltron till Svensk författningssamling minskar. Promemorian behandlar därför frågan om beteckningen och förkortningen bör ges ett rättsligt skydd. Frågan behandlas mot bakgrund av om gällande rätt kan anses ge något sådant skydd eller om det är påkallat med författningsändringar.

2 Kungörande och tryckning av författningar

2.1 Kungörande

Enligt 8 kap. 19 § regeringsformen skall en beslutad lag utfärdas av regeringen utan dröjsmål. Vidare skall en beslutad lag kungöras så snart det kan ske. Med utfärdande avses att lagen får sin slutliga utformning och att normgivningsförfarandet därmed är avslutat. Med kungörande avses det förfarande genom vilket lagen blir allmänt tillgänglig. Vad som nu sagts om utfärdande och kungörande gäller också för förordningar om något annat inte har bestämts i lag.

Författningar som har beslutats av riksdagen, regeringen eller kyrkomötet eller av en myndighet under regeringen, riksdagen eller kyrkomötet skall kungöras enligt bestämmelserna i lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar (kungörandelagen). Enligt denna lag skall det finnas olika författningssamlingar för kungörande av författningar. Dessa är Svensk författningssamling, Svenska kyrkans författningssamling, författningssamlingar för centrala myndigheter under regeringen, författningssamlingar för riksdagens förvaltningskontor och för förvaltningsmyndigheter under riksdagen samt en författningssamling för varje län.

2.2 Olika författningssamlingar

Enligt kungörandelagen skall författningar som har utfärdats av regeringen kungöras i Svensk författningssamling.

Regeringen kan under vissa omständigheter bestämma att en viss författning som beslutats av regeringen skall kungöras i någon annan författningssamling. Detta kan ske om möjligheten att överblicka författningsmaterialet därigenom skulle underlättas eller om det finns andra särskilda skäl (4 § andra stycket). Regeringen har dessutom möjlighet att bestämma att en sådan författning skall kungöras i någon annan publikation. För detta krävs dock synnerliga skäl (4 § tredje stycket).

Författningar som beslutas av kyrkomötet skall kungöras i Svenska kyrkans författningssamling (5 §). Detsamma gäller sådana författningar som ett domkapitel eller en stiftsstyrelse beslutar med stöd av bemyndiganden i författningar som beslutas av kyrkomötet samt författningar som Kammarkollegiet beslutar med stöd av bemyndiganden av regeringen enligt 41 kap. kyrkolagen (1992:300).

Författningar som beslutas av centrala myndigheter under regeringen skall, med undantag för beslut av Kammarkollegiet enligt vad som nämnts i stycket ovan, kungöras i den författningssamling som myndigheten enligt regeringens beslut låter ge ut eller, om en sådan författningssamling saknas, i någon annan av regeringen bestämd författningssamling som ges ut genom en central myndighets försorg (6 § första stycket). Om det inte finns någon författningssamling som kungörande kan ske i, skall författningen kungöras i Svensk författningssamling. I övrigt får författningar som har beslutats av centrala myndigheter under regeringen kungöras i Svensk författningssamling endast om det med hänsyn till särskilda skäl kan anses vara den lämpligaste åtgärden (6 § tredje stycket). Om det finns synnerliga skäl kan regeringen medge att en sådan författning skall kungöras på annat sätt än i författningssamling (7 §).

Författningar som beslutas av Riksdagens förvaltningskontor skall kungöras i en författningssamling som förvaltningskontoret låter ge ut. Författningar som beslutas av en förvaltningsmyndighet under riksdagen skall kungöras i en författningssamling som ges ut genom myndighetens försorg eller på annat sätt som riksdagen föreskriver (8 §).

Författningar som beslutas av en länsstyrelse eller av någon annan regional eller lokal statlig myndighet som är underordnad regeringen skall, med det nämnda undantaget för Kammarkollegiet, kungöras i författningssamlingen för det län inom vilket myndigheten har sitt säte. Länets författningssamling skall ges ut genom länsstyrelsens försorg (9 §).

Om kungörandet av kommunala författningar finns särskilda bestämmelser.

2.3 Svensk författningssamling

Som redan har nämnts innehåller Svensk författningssamling i huvudsak alla de lagar och förordningar som har beslutats av riksdagen respektive regeringen. Den kan också innehålla författningar som har beslutats av centrala myndigheter under regeringen. I de fall en författning som regeringen har utfärdat har kungjorts i någon annan författningssamling eller i någon annan publikation, skall en notis om detta införas i Svensk författningssamling.

Enligt författningssamlingsförordningen (1976:725) är en av rättscheferna i Justitiedepartementet utgivare av Svensk författningssamling (3 § första stycket). I frågor som rör författningssamlingen skall den rättschefen vid behov samråda med rättschefen i Statsrådsberedningen. I författningssamlingsförordningen används också beteckningen SFS på författningssamlingen.

Svensk författningssamling ges ut i häften, i normala fall en gång per vecka (4 §). De författningar som har getts ut i häften under ett kalenderår skall efter årets slut samlas i en inbunden utgåva. I denna skall också sådana notiser som nämnts i första stycket ovan tas med. I den inbundna utgåvan skall det vidare finnas

uppgift om vilka centrala myndigheter under regeringen som under året har gett ut en författningssamling, vilka andra myndigheter under regeringen som under året har låtit ta in författningar eller allmänna råd i en författningssamling samt vilka centrala myndigheter under regeringen som under året har kungjort en författning på annat sätt än i en författningssamling eller publicerat allmänna råd som inte tagits in i en författningssamling (6 §). Med allmänna råd avses sådana generella rekommendationer om tillämpningen av en författning som anger hur någon kan eller bör handla i ett visst hänseende.

2.4 Tryckning och distribution av Svensk författningssamling

Enligt författningssamlingsförordningen får inte en författning som skall tas in i en författningssamling tryckas utan att tillstånd till tryckningen har meddelats (19 §). Sådant tillstånd meddelas av utgivaren eller den som utgivaren bestämmer. I fråga om författningar som utfärdas av regeringen ges sådant tillstånd av en chefstjänsteman inom det departement där ärendet har handlagts, eller av den som chefstjänstemannen bestämmer. Dessutom krävs att slutligt trycklov ges av Justitiedepartementets granskningsenhet. Sådant slutligt trycklov ges normalt vid ett tillfälle per vecka.

I en författningssamling får endast en författning tryckas på samma sida. Detta gäller dock inte den inbundna utgåvan. För varje författning skall på första sidan anges dagen då författningen kom ut från trycket (20 § första stycket).

Varje författning skall tilldelas ett löpnummer som består av årtal och ett nummer som är löpande för kalenderår.

En författning som kungörs i en författningssamling skall om möjligt ges ut så att den är författningssamlingens abonnenter till handa i god tid innan den träder i kraft (22 §).

En författningssamling skall förses med register. För att underlätta framställningen av register kan sakord sättas ut i anslutning till rubriken till författningen (24 §).

Från tillkomsten av Svensk författningssamling år 1824 till år 1969 hade P.A. Norstedt & Söner (Norstedt) i uppdrag att trycka, distribuera och sälja Svensk författningssamling. År 1969 övertog det samma år bildade statliga Allmänna förlaget uppdraget vad gäller försäljning och distribution. Uppdraget att trycka författningssamlingen lämnades till Norstedts, som också fick ansvar för att sända ut abonnemangsupplagan.

Allmänna Förlaget förvärvades senare av en koncern i vilken CE Fritzes AB (Fritzes) ingår. Till följd av detta blev situationen åter sådan som den var före tillkomsten av Allmänna förlaget, dvs. tryckning, försäljning och distribution av Svensk författningssamling kom i sin helhet att utföras av en extern uppdragstagare.

Genom ett avtal den 16 september 1996, som gäller från och med den 1 januari 1997 till utgången av år 1998, flyttades uppdraget att trycka, försälja och distribuera Svensk författningssamling över från Fritzes till Fakta Informationsförlag FI Aktiebolag (Fakta). Under 1998 kommer, efter sedvanligt upphandlingsförfarande, ett nytt avtal att träffas för tiden därefter. Tryckningen av Svensk författningssamling skall ske enligt särskilda anvisningar som tagits in som bilaga till avtalet. Dessa innehåller bl.a. bestämmelser om hur författningarna skall utformas typografiskt.

Enligt avtalet skall Svensk författningssamling sändas ut i häften varje helgfri tisdag. Om ordinarie utsändningsdag infaller på en helgdag eller en dag som skall jämföras med helgdag skall utsändning ske nästa helgfria dag. En utsändning skall omfatta alla författningar för vilka trycklov har meddelats minst fem arbetsdagar före utsändningsdagen. Om utgivaren anser att detta är nödvändigt skall en extra utsändning ske.

Svensk författningssamling säljs på olika sätt. En möjlighet är att abonnera på de häften som kommer ut varje vecka. En annan möjlighet är att köpa enstaka författningar eller den inbundna utgåva som kommer ut för varje kalenderår. De priser som skall gälla för försäljningen fastställs i avtalet.

Fakta har en skyldighet att under tre år efter det att en författning kom ut ansvara för att tillhandahålla tryckta exemplar av den. Under ytterligare tre år därefter skall förlaget dessutom svara för att

tillhandahålla författningen i form av tryckta exemplar eller fotokopior.

2.4.1 Svensk författningssamling i rättsdatasystemet

Regler om det nuvarande rättsdatasystemet finns i förordning (1980:628) om rättsdatasystemet, den s.k. rättsdataförordningen. I 1 § sägs att det skall finnas ett informationssystem som förs med hjälp av automatisk databehandling för information om innehållet i lagar och andra författningar. Innehållet i registren skall vidare kunna läsas med terminal.

I 4 § rättsdataförordningen regleras vilken information som skall finnas i rättsdatasystemet. Enligt bestämmelsen skall systemet innehålla Svensk författningssamling i löpande text (SFST), register över författningar i Svensk författningssamling (SFSR) samt register över Tullverkets, Kriminalvårdsstyrelsens och Riksskatteverkets författningssamlingar. Rättsdatasystemet skall vidare innehålla rättsfall från bl.a. Högsta domstolen och hovrätterna, Regeringsrätten och kammarrätterna samt Arbetsdomstolen. Dessutom skall systemet innehålla avgöranden från Europadomstolen och Kommissionen för de mänskliga rättigheterna samt register över de statliga kommittéerna. Regeringskansliet är registeransvarig myndighet för de flesta registren. De övriga myndigheter som har registeransvar enligt förordningen är Domstolsverket, Generaltullstyrelsen, Kriminalvårdsstyrelsen och Riksskatteverket.

Regeringskansliets rättsdatabaser finns för närvarande tillgängliga för allmänheten genom Riksdagens databaser (Rixlex). De görs också tillgängliga för allmänheten av Sema Group AB (Rättsbanken). Sedan den 1 juli 1996 är det gratis att söka information i Rixlex. Sökning i Rättsbanken är dock förenad med avgift.

Både Rixlex och Rättsbanken kan i dag nås via Internet i ett gränssnitt som är anpassat till World Wide Web.

Regeringskansliets fulltextdatabas över Svensk författningssamling, SFST, återger inte författningarna som de har publicerats i det officiella trycket. I denna visas i stället författningarna, efter en bearbetning, i sin helhet med gjorda tillägg och ändringar (konsoliderad form). Innehållet är inte föremål för något sådant trycklovsförfarande som beskrivits ovan och utgör inte heller någon officiell version av författningarna.

3 Immaterialrättsliga frågor

3.1 Upphovsrätt

3.1.1 Svensk författningssamling som den kungörs

Enligt 9 § upphovsrättslagen (1960:729) gäller inte upphovsrätt till författningar. Med författningar avses lagar och andra författningar vare sig de har tillkommit genom beslut av riksdagen eller genom beslut av regeringen. Begreppet får också anses omfatta författningar som utfärdats av statliga myndigheter och kommuner (se prop. 1973:15 s. 157). Frånvaron av skydd gäller oavsett om det är fråga om en svensk eller utländsk författning. Även t.ex. Europeiska gemenskapens förordningar och direktiv liksom texter av internationella konventioner är utan upphovsrättsligt skydd i Sverige.

Bestämmelsen har länge varit en naturlig beståndsdel i den svenska upphovsrätten och har som syfte att värna allmänhetens fria tillgång till lagar och andra författningar. Den omständigheten att det inte finns någon upphovsrätt innebär att var och en fritt kan ge ut och sälja exemplar av egna författningssamlingar i såväl tryckt som elektronisk form. Det är således tillåtet att fritt kopiera eller skanna innehållet från Svensk författningssamling. Däremot är det inte annat än för privat bruk tillåtet att kopiera författningar ur

lagboken. Den lagsamlingen är nämligen i sin bearbetade form ett upphovsrättsligt skyddat verk.

Det kan i sammanhanget understrykas att det endast är själva författningstexten som är undantagen från det rättsliga skyddet. Sålunda kan t.ex. varukännetecken och titlar som används i samband med utgivandet av en författning vara skyddade.

3.1.2 Regeringskansliets rättsdatabaser

Sådant material som saknar upphovsrättsligt skydd enligt 9 § upphovsrättslagen kan givetvis bearbetas på olika sätt. Det finns flera exempel på sådana bearbetningar inom rättsdataområdet. I detta sammanhang kan nämnas innehållet i Regeringskansliets databas SFST. I denna återges inte författningarna såsom de beslutas och kungörs utan presenteras i stället i en konsoliderad version där hela grundförfattningen satts samman till sin gällande lydelse. I departementspromemorian Vissa rättsdatafrågor (Ds 1991:75) hänvisades till Upphovsrättsutredningens betänkande Upphovsrätt och datorteknik (SOU 1985:51). I betänkandet redovisar utredningen sin bedömning beträffande skydd för innehållet i en databas (s. 52 ff). En sammanställning, bearbetning eller strukturering av material - skyddat eller oskyddat - kan enligt utredningen i vissa fall ske på ett sådant sätt att sammanställningen som sådan kan vara att anse som ett verk. Om urvalet styrs av fasta och givna regler var det dock enligt utredningen möjligt att det inte skulle bli fråga om en sådan individualiserad produkt som kunde betraktas som ett verk. I departementspromemorian Vissa rättsdatafrågor drogs den slutsatsen att SFST, på grund av de givna regler som gäller för urvalet, inte utgör ett sådant verk.

Regeringskansliets rättsdatabaser SFST och SFSR omfattas dock av det s.k. katalogskyddet i 49 § upphovsrättslagen. Enligt bestämmelsen får ett sådant arbete inte eftergöras, om inte framställaren har samtyckt till det, förrän tio år har förflutit från det år då arbetet gavs ut.

3.2 Känneteckensrättsligt skydd

Av särskilt intresse i detta sammanhang är om beteckningarna Svensk författningssamling och SFS kan anses ha eller kunna få något känneteckensrättsligt skydd. Vad som närmast är aktuellt är om beteckningarna kan anses ha skydd enligt varumärkeslagen (1960:644) eller enligt lagen (1970:498) om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar.

3.2.1 Varumärkesrättsligt skydd

Med varumärke avses enligt 1 § varumärkeslagen ett särskilt kännetecken för varor som tillhandahålls i en näringsverksamhet.

Ett varumärke kan enligt samma bestämmelse bestå av alla tecken som kan återges grafiskt, särskilt ord, inbegripet personnamn samt figurer, bokstäver, siffror och formen eller utstyrseln på en vara eller dess förpackning. Uppräkningen är inte uttömmande.

Vad gäller näringsverksamhet krävdes tidigare att den som ansökte om att få ett varumärke registrerat var näringsidkare. I samband med en ändring av varumärkeslagen den 1 januari 1995 ersattes dock detta krav med att varorna skall tillhandahållas i en näringsverksamhet (prop. 1994/95:59 s. 42). Numera behöver således inte sökanden själv vara näringsidkare.

Med näringsidkare avses den som yrkesmässigt driver verksamhet av ekonomisk art. Det krävs inte att verksamheten drivs i vinstsyfte. Även om syftet är att främja t.ex. ett välgörande eller annat ideellt ändamål kan utövaren vara att anse som näringsidkare. Detta är exempelvis fallet med ideella föreningar eller stiftelser som verkar för sitt syfte genom näringsverksamhet. Till näringsidkare räknas även fria yrkesutövare som advokater, arkitekter, fotografer, författare m.fl. Verksamhetens omfattning har inte någon betydelse för om verksamheten skall betraktas som näringsverksamhet.

Näringsutövningen behöver inte heller vara av mer stadigvarande art.

Skydd för varumärke uppkommer antingen genom registrering eller en användning som är så omfattande att kännetecknet blivit inarbetat. Ett kännetecken anses inarbetat när det är känt inom en betydande del av den krets till vilken det riktar sig. Kravet på kännedom innebär således att en viss andel av omsättningskretsen skall känna till ett kännetecken för att det skall anses inarbetat. Bedömningen av vad som är en ”betydande del” får avgöras med ledning av omständigheterna i det enskilda fallet (prop. 1994/95:56 s 45). Uttalanden i lagens förarbeten talar för att gränsen ligger vid ungefär en tredjedel av dem som ingår i omsättningskretsen.

För att ett varumärke skall anses känt krävs inte att de som ingår i omsättningskretsen vet vem som är innehavare av varumärket. Det krävs endast att det är känt att märket kännetecknar en viss vara.

En ytterligare förutsättning för att skydd skall uppkomma är att de tillfrågade uppfattar märket just som ett varumärke, dvs. som en symbol för en viss näringsidkares varor och tjänster, och inte som t.ex. en allmän beteckning för varans art och egenskaper, oavsett varans ursprung.

Varumärkesskyddet är i princip lika omfattande oavsett om skyddet grundas på registrering eller inarbetning. För innehavaren av ett varumärke är det dock ofta fördelaktigare att ha ett märke registrerat än att enbart förlita sig på inarbetning.

3.2.2 Krav på särskiljningsförmåga

För att ett varumärke skall kunna registreras krävs enligt 13 § första stycket varumärkeslagen att det har särskiljningsförmåga. Med detta avses att märket skall vara ägnat att särskilja innehavarens varor från andras.

Det finns flera skäl till detta krav. Till att börja med anses endast sådana kännetecken som har särskiljningsförmåga kunna uppfylla funktionen att individualisera innehavarens varor. Vidare har det inte ansetts lämpligt att en enskild aktör på marknaden skall

kunna få ensamrätt att använda ord som endast anger en varas art eller beskaffenhet.

Enligt den nämnda paragrafen, som framför allt tar sikte på ordmärken, skall inte sådana märken som uteslutande eller endast med mindre ändring eller tillägg anger varans art, beskaffenhet, mängd, användning, pris, geografiska ursprung eller tiden för dess framställande anses ha särskiljningsförmåga.

Som exempel på ordmärken som vägrats registrering för att de bedömts ange endast varans art, beskaffenhet eller användning kan nämnas WINDSURFER för segelbrädor (RÅ 1979 Ab 464), Aerobag för reseffekter (RÅ 1980 Ab 287), Mat För Alla för vissa livsmedel (RÅ 1986 not 118) samt Skolabbet för bl.a. sportkläder (RÅ 1990 ref 85).

Däremot kan suggestiva märken, dvs. märken som antyder någon egenskap hos varan, vara registrerbara. Exempel på detta är Smokeless för snus (RÅ 1974 ref 21).

Bestämmelsen i 13 § första stycket utgör dock endast en presumption som kan motbevisas. Det är således fullt möjligt för sökanden att få ett sådant märke registrerat om det visas att märket har fått en särskiljningsförmåga genom en omfattande användning. Så var exempelvis fallet beträffande Karlssons Klister. Ett annat exempel är Tranåspäls.

Det skydd som ett registrerat eller inarbetat varumärke får innebär att ingen annan än innehavaren av kännetecknet får använda ett likadant kännetecken eller ett kännetecken som är förväxlingsbart med detta. Skyddet är som huvudregel begränsat till varor av samma eller liknande slag. Skyddet är inte begränsat i tiden, även om en registrering av ett varumärke måste förnyas vart tionde år för att skyddet skall bibehållas. Förnyelse kan dock ske hur många gånger som helst. Ett skydd som uppkommit genom inarbetning upphör automatiskt när kännetecknet inte längre är allmänt känt.

Den som använder ett kännetecken som är förväxlingsbart med ett skyddat varumärke kan vid vite förbjudas att fortsätta med intrånget. Vid oaktsamma eller uppsåtliga handlanden kan den som gör sig skyldig till intrång, förutom att åläggas ersättningsskyldig-

het, även komma att ådömas straff. För straffansvar krävs dock att intrånget skett uppsåtligen eller av grov oaktsamhet.

3.3 Har Svensk författningssamling eller SFS ett varumärkesrättsligt skydd?

Beteckningarna Svensk författningssamling och SFS är inte registrerade som varumärken. Frågan är dock om de kan anses ha ett varumärkesrättsligt skydd genom inarbetning.

Svensk författningssamling måste till att börja med anses vara tillhandahållen i en näringsverksamhet i den betydelse som avses i 1 § varumärkeslagen. Det är vidare klart att kravet på att det skall vara fråga om tecken som kan återges grafiskt är uppfyllt. Beteckningarna torde vidare vara kända i hela landet av så gott som alla inom omsättningskretsen. Beteckningarna måste också uppfattas som symboler för en produkt som ges ut av staten (regeringen).

Vad som är svårt att avgöra är emellertid om beteckningarna kan anses ha sådan särskiljningsförmåga som krävs enligt 13 §. Det skulle således å ena sidan kunna hävdas att båda beteckningarna är sådana beskrivande beteckningar som uteslutande eller endast med mindre ändring anger varans art. De beskriver ju onekligen, och detta gäller i synnerhet den långa formen, att det är fråga om en samling av svenska författningar. Å andra sidan finns det flera olika författningssamlingar och enbart namnen Svensk författningssamling och SFS ger inte någon närmare vägledning om vilka författningar som finns i just denna. Det skulle vidare kunna hävdas att Svensk författningssamling, som enligt vad regeringen bestämt skall ges ut av en av rättscheferna i Justitiedepartementet och ingen annan, redan av denna anledning borde anses ha särskiljningsförmåga.

Som framgått ovan kan omständigheter anföras såväl för som emot att beteckningarna har fått ett varumärkesrättsligt skydd genom inarbetning. Frågan om det finns ett sådant skydd för båda beteckningarna eller någon av dem kan avgöras endast efter en

prövning i domstol. Eftersom frågan inte har varit föremål för någon sådan prövning är det alltså osäkert om ett sådant skydd finns.

3.4 Lagen (1970:498) om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar

3.4.1 Lagens tillkomst och tillämpningsområde

Enligt lagen (1970:498) om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar är det förbjudet att använda statsvapen, statsflagga eller annat statsblem eller statlig kontroll- eller garanti-beteckning i varumärke eller annat kännetecken för varor och tjänster om det inte finns tillstånd för en sådan användning. Förbudet gäller endast användning i näringsverksamhet. Samma förbud gäller för andra beteckningar som hänser till svenska staten och på det sättet ger kännetecknet en officiell karaktär, samt svenskt kommunalt vapen, vilket är registrerat. När det gäller statsvapen är skyddet extra starkt och omfattar användning över huvud taget och inte användning enbart som kännetecken för varor och tjänster.

Skyddet för offentliga vapen har flera beröringspunkter med varumärkeslagstiftningen. Redan vid tillkomsten av 1884 års varumärkeslag gällde att ett varumärke inte kunde registreras, om det innehöll offentliga vapen eller stämplor. Med detta avsågs statens och dess ämbetsverks vapen och stämplor, kommuners vapen samt främmande staters vapen, de sistnämnda dock endast då bestämmelsens tillämpning begärdes av vederbörande stat. I praxis ansågs dock att registrering kunde ske i de fall sökanden hade tillstånd att använda vapnet eller stämpeln. Detta gällde bl.a. för hovleverantörer. Genom en lagändring 1914 fastslogs generellt denna praxis genom ett tillägg i varumärkeslagen.

Sverige har sedan den 1 juli 1885 varit anslutet till Pariskonventionen för skydd av den industriella äganderätten. Vid en kon-

ferens i Haag 1925 reviderades Pariskonventionen. Bland annat infördes en ny artikel om skydd för offentliga vapen m.m. Skyddet skulle omfatta unionsländernas vapen, flaggor och andra statsemblem samt av länderna antagna officiella kontroll- och garantimärken och stämplor samt även efterbildningar av nämnda beteckningar. För att möjliggöra Sveriges anslutning till Pariskonventionens Haagtext infördes år 1934 en lag om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar. Lagen omfattade samma beteckningar som den dåvarande varumärkeslagen.

År 1960 ersattes den gamla varumärkeslagen med en ny. Bestämmelserna i 1934 års lag om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar anpassades till den nya varumärkeslagen genom en ny lag. Den nya lagen innebar dock inga större ändringar i sak. Den ersattes senare med den nuvarande lagen (1970:498) om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar. Denna lag tillkom i samband med en ny lagstiftning om mönsterskydd och föranleddes närmast av en anpassning av de svenska bestämmelserna till vissa nya regler på det internationella planet. Någon saklig ändring i fråga om skyddet för vapen och andra officiella beteckningar i förhållande till de tidigare bestämmelserna åsyftades dock inte.

3.4.2 Omfattas Svensk författningssamling och SFS av skyddet?

Svensk författningssamling och SFS omfattas inte av den inledande uppräkningsavskyddande vapen och beteckningar som finns i 1 § (statsvapen, statsflagga eller annat statselement eller statlig kontroll- eller garantibeteckning). Frågan är alltså om Svensk författningssamling eller SFS kan anses vara en sådan annan beteckning, som hänser till på svenska staten och som därigenom ger kännetecknet en officiell karaktär.

Som exempel på sådana beteckningar nämns i lagens förarbeten bl.a. domstolars och ämbetsverks sigill eller andra stämplor, de affärsdrivande verkens emblem, svenska ordnar samt mynt och penningsedlar. Vidare nämns ordet "riks" (prop. 1960:167 s. 220 ff och SOU 1958:10 s. 379).

Som framgått ovan i avsnitten 2.2 och 2.3 finns bestämmelser om Svensk författningssamling i såväl lag som förordning. Det skulle kunna hävdas att denna reglering, som sammantaget är förhållandevis omfattande och detaljerad, i sig skulle kunna anses innebära att beteckningarna Svensk författningssamling och SFS uppfattas som hänser till på svenska staten och att de därigenom skulle ha en sådan officiell karaktär som avses i lagen. Å andra sidan har lagen tillkommit för att skydda beteckningar av i huvudsak annat slag än de nu aktuella och något direkt stöd för att dessa beteckningar skulle omfattas av lagen kan inte heller utläsas av lagens förarbeten. Till det sagda kommer att lagen, som sanktioneras genom en straffbestämmelse, måste tolkas med restriktivitet.

Övervägande skäl får sammantaget anses tala för att beteckningarna Svensk författningssamling och SFS inte omfattas av lagens skydd.

4 Behovet av en reform

Bedömning: Det finns ett behov av ett rättsligt skydd för beteckningen Svensk författningssamling och dess förkortning SFS.

Skälen för bedömningen: Genom att besluta lagar och förordningar ger riksdagen och regeringen normer som blir bestämmande för myndigheters och enskildas handlande. Innan sådana författningar blir gällande måste de kungöras. Lagar och förordningar skall som regel kungöras i Svensk författningssamling.

Syftet med kungörande är att sprida kännedom om de författningar som har beslutats. En författning som inte har kungjorts på ett riktigt sätt kan normalt inte tillämpas mot den som saknar vetskap om författningen (prop. 1975/76:112 s. 61 f).

En författning som har kungjorts på föreskrivet sätt är gällande även mot den som saknar faktisk vetskap om författningen. Den svenska rättsordningen utgår nämligen från principen att var och en är skyldig att känna till sådana författningar. Mot bakgrund av detta är bestämmelsen i upphovsrättslagen om att författningar inte är förenade med upphovsrätt, och som syftar till att värna allmänhetens fria tillgång till författningar, särskilt viktig.

Avsaknaden av upphovsrätt för författningar innebär att var och en fritt kan kopiera eller skanna innehållet från Svensk författningssamling för att exempelvis ge ut och sälja exemplar av egna författningssamlingar. Denna möjlighet utnyttjas också. Under senare tid har således flera företag börjat att publicera författningar i såväl tryckt form som elektroniskt via Internet. I något fall hämtas underlaget genom skanning av författningarna som de har tryckts och kungjorts i Svensk författningssamling. I andra fall hämtas

materialet från Regeringskansliets fulltextdatabas SFST, som är tillgänglig för allmänheten via Rixlex och Rättsbanken.

Som exempel på en samling som framställts genom att materialet kopierats eller skannats från Svensk författningssamling som den kungörs officiellt kan nämnas den samling av författningar som Fritzes ger ut under beteckningen Fritzes SFS. Med anledning av detta utgivande har för övrigt Fakta, som för närvarande enligt ett avtal med staten ansvarar för tryckning, försäljning och distribution av Svensk författningssamling, i slutet av november 1996 väckt talan mot Fritzes vid Stockholms tingsrätt. Fakta har bl.a. yrkat att tingsrätten vid vite skall förbjuda Fritzes att i sin marknadsföring använda beteckningarna "Fritzes SFS", "Fritzes SFS Svensk författningssamling", "Fritzes Ämnes-SFS" eller omskrivningar av dessa beteckningar. Målet är fortfarande under handläggning vid tingsrätten.

Som exempel på en samling av författningar som framställts genom att materialet hämtas i elektronisk form kan nämnas "Projekt Runeberg", som på en egen sida på Internet publicerar över 6 000 lagar och andra författningar. Samlingen betecknas Projekt Runeberg - Svensk författningssamling. På en särskild sida som det går att länka sig till, lämnas en upplysning om att materialet hämtats från Riksdagens informationssystem, Rixlex. Där upplyses också om att inga garantier lämnas för texternas korrekthet, fullständighet eller aktualitet. Ett annat exempel på samlingar av författningar som finns på Internet är företaget Notisums utgivning av Svensk Lagsamling, förkortat SLS.

Det får förmodas att en sådan elektronisk publicering och spridning av bl.a. författningar kommer att öka i takt med den tilltagande användningen av Internet.

I SFST, som har tillkommit i första hand för Regeringskansliets interna behov, presenteras författningarna i sin helhet med gjorda tillägg och ändringar (konsoliderad form). Innehållet i databasen är inte föremål för något trycklovsförfarande och utgör inte någon officiell version av författningarna. I dag finns också vissa kvalitetsbrister i databasen.

I den användning av beteckningen Svensk författningssamling och SFS som förekommer i dag för samlingar av författningar presenteras författningarna ofta i konsoliderad form, dvs. som de ser ut efter gjorda tillägg och ändringar. Dessa samlingar skiljer sig alltså redan på detta sätt från den officiella versionen av Svensk författningssamling. Det är vidare klart att det finns en risk för att författningarna, oavsett på vilket sätt och i vilken form de presenteras, också i övrigt kan skilja sig från den officiella versionen. Hur som helst har den som ansvarar för utgivandet av den officiella versionen ingen möjlighet att kontrollera och garantera riktigheten av innehållet i sådana samlingar av författningar.

Det är i och för sig angeläget att innehållet i författningar och andra rättskällor sprids till allmänheten i så stor omfattning som möjligt. Den spridning av författningar och andra rättskällor som förekommer i såväl tryckt som elektronisk form i dag är därför i sig av godo och bör på inget sätt motarbetas. Samtidigt är det angeläget att var och en skall kunna lita på att en författning som presenteras under beteckningen Svensk författningssamling eller SFS exakt överensstämmer med författningen såsom den har kungjorts officiellt genom regeringens försorg. Det kan man inte i dag. Detta innebär en risk för att tilltron till den officiella publikationen minskar.

Med hänvisning till det som sagts ovan finns ett behov av att på något sätt åstadkomma ett rättsligt skydd för beteckningarna.

5 Hur kan ett rättsligt skydd åstadkommas?

Förslag: Beteckningen Svensk författningssamling och dess förkortning SFS ges ett rättsligt skydd i en särskild lag.

Skälen för förslaget: Som framgått ovan kan omständigheter anföras såväl för som emot att beteckningarna Svensk författningssamling och SFS har ett varumärkesrättsligt skydd genom inarbetning. Det är osäkert om båda beteckningarna eller någon av dem skulle anses ha ett sådant skydd.

Det växande utbudet av information och den spridning av författningar som på olika sätt sker i samband därmed gör det nödvändigt att tydligt markera att Svensk författningssamling och SFS är de officiella beteckningarna för de lagar och förordningar som utfärdas av staten. Detta gör det angeläget att åstadkomma ett tydligt och väl avgränsat skydd för beteckningarna. Ett sådant skydd bör skapas genom författning.

Frågan är om ett sådant skydd skall åstadkommas genom ändring i någon befintlig författning eller genom att en särskild författning skapas för detta ändamål.

Det enklaste sättet att skydda beteckningarna skulle vara att göra ett tillägg i någon befintlig författning. Vad som i första hand kan framstå som en lämplig lösning är att göra ett tillägg till lagen (1970:498) om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar. Den lagen innehåller bestämmelser om skydd för beteckningar som på samma sätt som Svensk författningssamling och SFS syftar på svenska staten och därigenom ger beteckningarna en officiell karaktär.

Att föra in ett skydd för Svensk författningssamling och SFS i den lagen skulle emellertid vara förenat med flera svårigheter. För det första tar den lagen endast sikte på förfaranden som förekommer i näringsverksamhet. Som kommer att anges under avsnitt 6.1 nedan bör emellertid skyddet för beteckningarna omfatta användning även i andra sammanhang. Ytterligare en komplikation är att den lagen endast innehåller böter som sanktionsform. Som kommer att redogöras för under avsnitt 6.3 är dock straff inte en lämplig sanktionsform i nu aktuellt fall.

Det är alltså inte lämpligt att föra in ett skydd för beteckningarna Svensk författningssamling och SFS i lagen (1970:498) om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar. Någon annan författning där ett sådant skydd skulle finna en naturlig plats finns inte heller.

Med hänvisning till det som sagts ovan skall det rättsliga skyddet åstadkommas genom en särskild författning. Bestämmelserna kommer att vara av sådan karaktär som kräver lagform.

Det kan nämnas att staten har gett ett skydd åt andra beteckningar genom särskilda bestämmelser i författning. Som exempel kan nämnas lagen (1992:1534) om CE-märkning och lagen (1990:783) om skydd för beteckningen svenskt arkiv.

Enligt lagen om CE-märkning får produkter märkas med märket CE endast under vissa särskilt angivna förutsättningar. Enligt lagen om skydd för beteckningen svenskt arkiv får skrivmateriel och förvaringsmateriel märkas med beteckningen svenskt arkiv endast om de är godkända för sådan märkning. Båda lagarna är sanktionerade genom straff.

6 Reglernas utformning

6.1 Skyddets omfattning

Förslag: Beteckningen Svensk författningssamling och dess förkortning SFS får inte användas offentligt som beteckning på någon annan samling av författningar än den som avses i 4 § lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar.

Skälen för förslaget: Som nämnts i avsnitt 4 måste var och en kunna lita på att en författning som presenteras under beteckningen Svensk författningssamling eller SFS exakt överensstämmer med författningen som den har kungjorts genom regeringens försorg. Detta är viktigt för att inte tilltron till denna författningssamling skall minska.

Den användning av beteckningarna som förekommer i dag i samband med den privata publiceringen av författningar är ofta kopplad till någon form av näringsverksamhet. Användning i andra sammanhang förekommer dock.

Ett skydd för beteckningarna Svensk författningssamling och SFS är förstås mest angeläget i de fall där publiceringen får en stor spridning. En sådan spridning torde oftast bli aktuell när det är fråga om någon form av näringsverksamhet. Mot bakgrund av den grundläggande principen, att var och en måste kunna lita på att författningar som presenteras under beteckningarna Svensk författningssamling eller SFS är den officiella versionen, bör dock skyddet omfatta all användning över huvud taget och således inte begränsas till användning i näringsverksamhet.

Intresset av att skydda beteckningarna gör sig endast gällande om användningen sker offentligt. Ett rättsligt skydd skall således begränsas till sådan användning som innebär att en samling av författningar på något sätt görs tillgänglig för allmänheten. Detta kan exempelvis ske genom att samlingen bjuds ut till försäljning eller på annat sätt sprids till allmänheten eller visas offentligt.

6.2 Skall skyddet omfatta förväxlingsbara beteckningar?

Förslag: Lagen skall inte innehålla något skydd mot beteckningar som lätt kan förväxlas med Svensk författningssamling och SFS. Däremot skall beteckningar som utgör olika böjningsformer av Svensk författningssamling och SFS omfattas av förbudet.

Skälen för förslaget: En fråga man måste ta ställning till vid införandet av ett skydd är om detta skall omfatta beteckningarna Svensk författningssamling och SFS skrivna exakt på detta sätt eller om skyddet skall omfatta också beteckningar som lätt kan förväxlas med dessa.

I den immaterialrättsliga lagstiftningen är det vanligt att det skydd som en viss författning ger omfattar också sådant som kan vara förväxlingsbart. Således innebär skyddet för ett varukännetecken enligt varumärkeslagen (1960:644) att ingen annan än känneteckensinnehavaren får använda ett med det skyddade kännetecknet förväxlingsbart sådant (4 §). Känneteckensinnehavaren kan med andra ord hindra andra från att använda förväxlingsbara kännetecken. Motsvarande skydd finns också i firmalagen (1974:156). Ett skydd mot det som kan vara förväxlingsbart finns vidare i lagen (1970:498) om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar samt i den ovan under avsnitt 5 nämnda lagen (1992:1534) om CE-märkning.

Lagen (1990:783) om skydd för beteckningen Svenskt arkiv innehåller dock inte något sådant skydd.

Det skulle kunna hävdas att det vore naturligt att, på samma sätt som i bl.a. varumärkeslagen, låta skyddet för Svensk författningssamling och SFS omfatta också sådana beteckningar som lätt kan förväxlas med dessa. En sådan regel skulle innebära att det skulle vara förbjudet att ge ut en författningssamling och kalla den för exempelvis Svenska författningar eller Svensk lagsamling.

Vad som talar mot att bestämmelsen skall omfatta även förväxlingsbara beteckningar är dock att utrymmet för att hitta på lämpliga beskrivande titlar är förhållandevis begränsat i de fall som nu är aktuella. I en titel som skall beskriva innehållet måste således beteckningen med nödvändighet bli mer eller mindre förväxlingsbar med de officiella beteckningarna.

Sammantaget kan det inte anses rimligt att skyddet får omfatta också förväxlingsbara beteckningar. Det skall därför begränsas till att avse enbart Svensk författningssamling och SFS.

För att undvika stötande resultat bör dock skyddet omfatta olika böjningsformer av Svensk författningssamling och SFS. Beteckningar som exempelvis Svenska författningssamlingar och Svenska författningssamlingen bör således inte tillåtas.

Skyddet måste självfallet vidare gälla oberoende av i vilket typsnitt beteckningarna skrivs och oberoende av om de skrivs med versaler eller gemena.

6.3 Sanktionsform

Förslag: Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet använder beteckningarna i strid med förbudet skall vara skyldig att ersätta den som drabbas av skada i anledning av användandet. Domstol skall vid vite kunna förbjuda fortsatt användning av beteckningarna. Talan om sådant förbud skall få föras av staten och den som på statens uppdrag ger ut Svensk författningssamling.

Skälen för förslaget: För att säkerställa att förbudet efterlevs måste det på något sätt sanktioneras. Vid valet av sanktionsform är det viktigt att välja ett medel som ger ett effektivt skydd mot intrång. En utgångspunkt är att det skall vara möjligt att få ett snabbt slut på ett pågående intrång. Detta gäller såväl för utgivaren av Svensk författningssamling som för andra som kan lida skada av intrånget, i första hand den som på statens uppdrag ansvarar för tryckning, försäljning och distribution av Svensk författningssamling.

Bakom en kriminalisering ligger ett ställningstagande att gärningen i fråga är så förkastlig att den bör vara straffsanktionerad. Avsikten är framför allt att kriminaliseringen skall verka avskräckande. Att belägga ett förfarande med ett straff är dock en drastisk åtgärd som bör föregås av ingående överväganden. Som regeringen har uttalat i propositionen om ett effektivare brottmålsförfarande (prop. 1994/95:23) bör kriminalisering som en metod för att hindra överträdelse av olika normer i samhället användas med försiktighet. En utgångspunkt bör vara att straff som sanktionsform förbehålls sådana förfaranden som kan föranleda påtaglig skada eller fara och som inte går att bemöta på annat sätt.

De beteenden som förbjuds genom den föreslagna lagen kan visserligen, i alla fall i någon mening, sägas föranleda påtaglig skada eller fara. Om straff skulle väljas som sanktionsform skulle dock annan påföljd än böter knappast kunna komma i fråga. Det är

inte troligt att en sådan påföljd skulle vara ett tillräckligt effektivt medel för att motverka överträdelse av det föreslagna förbudet.

Ett vitesförbud har många fördelar. För det första är vite till sin konstruktion framåtriktande och tar direkt sikte på att förhindra oönskade beteenden. Ett vitesförbud kan också bättre än en straffsanktion anpassas till omständigheterna i varje enskilt fall. Ett vitesförbud har dessutom den fördelen att varken uppsåt eller oaktsamhet behöver styrkas hos den som använder beteckningarna i strid med lagen. Det behöver inte heller föras någon bevisning om skadeverkningar. Det avgörande är i stället om det i objektiv mening har skett en överträdelse av lagen.

Övervägande skäl talar sammantaget för att vite bör väljas som sanktionsform.

För att ett vitesförbud skall bli effektivt och verka avhållande bör någon högsta gräns för vitesbeloppets storlek inte föreskrivas.

Det bör också finnas en möjlighet att besluta om vitesförbud under pågående rättegång, s.k. interimistiskt beslut. Härigenom ges den som väcker talan en möjlighet att så snart som möjligt få ett slut på ett pågående intrång. Någon särskild regel om möjligheten att meddela interimistiskt beslut behövs inte. Sådana förbud kommer ändå att kunna meddelas med stöd av 15 kap. 3 § rättegångsbalken.

Det kan tänkas att sådan användning av beteckningarna Svensk författningssamling och SFS som sker i strid med förbudet kan orsaka skada av ekonomiskt slag. Även om detta sällan torde bli aktuellt för statens egen del kan man tänka sig att sådan skada kan uppstå för andra, i första hand för den som på statens uppdrag ansvarar för tryckning, försäljning och distribution av Svensk författningssamling. Var och en som lider skada av ett användande i strid med förbudet bör under alla omständigheter ha rätt att få ersättning för denna.

Den skada som kan uppstå vid en användning av beteckningarna i strid med förbudet är en s.k. ren förmögenhetsskada enligt 1 kap. 2 § skadeståndslagen (1972:207), dvs. en ekonomisk skada som uppkommer utan samband med person- eller sakskada.

Huvudregeln i skadeståndslagen är att sådan skada ersätts endast om den vållas genom brott (2 kap. 4 §). Inom immaterialrätten

är det dock mycket vanligt med bestämmelser som ger rätt till ersättning även i de fall då det inte är fråga om straffbara intrång. En sådan bestämmelse om rätt till ersättning för skada bör införas också här.

7 Ikraftträdande m.m.

Förslag: Lagen skall träda i kraft den 1 januari 1999. En redan vidtagen åtgärd skall inte kunna angripas med stöd av den nya lagen. På en samling av författningar som har framställts före ikraftträdandet får beteckningen och förkortningen användas fritt utan hinder av bestämmelserna i lagen.

Skälen för förslaget: De regler som föreslås syftar till att åstadkomma ett visst rättsligt skydd för beteckningarna Svensk författningssamling och SFS. Med beaktande av den användning av beteckningarna som för närvarande förekommer och den ökade användning som kan förväntas på några års sikt genom användningen av framför allt Internet är det angeläget att ett skydd åstadkoms så snart som möjligt. En lämplig tidpunkt för ikraftträdande kan vara den 1 januari 1999, då för övrigt ett nytt avtal om tryckning, distribution och försäljning av Svensk författningssamling skall börja att gälla.

Möjligheten att använda lagens bestämmelser om skadestånd och vite skall gälla endast sådana åtgärder som har vidtagits efter lagens ikraftträdande. Detta följer av allmänna principer och behöver i sig inte tas in i någon övergångsbestämmelse.

En annan fråga om tillämpning i retroaktivt avseende är om lagen skall kunna tillämpas på samlingar av författningar som har framställts före ikraftträdandet och som fortsätter att ges ut därefter.

Sett enbart ur intresset av att skydda beteckningarna skulle det onekligen vara bra om lagen fick en sådan retroaktiv verkan. Å andra sidan skulle detta kunna uppfattas som en alltför långtgående reglering. Man kan också fråga sig om det är rimligt att det som har

framställts före lagens ikraftträdande inte skulle få fortsätta att säljas och marknadsföras efter ikraftträdandet.

Sammantaget framstår det som mest lämpligt att införa en övergångsbestämmelse med innebörden att en redan vidtagen åtgärd – dvs. en framställning som har skett före lagens ikraftträdande – inte skall kunna angripas med stöd av den nya lagen. En sådan lösning står för övrigt i överensstämmelse med de överväganden som gjordes i samband med regeringens proposition Droit de suite och längre upphovsrättsligt skydd (prop. 1994/95:151).

8 Kostnader

Den föreslagna regleringen kan förväntas medföra ökade kostnader, framförallt i samband med sådan skadestånds- och vitestalan som tillåts enligt 2 och 3 §§. Det är svårt att närmare uppskatta hur många sådana mål som kan tänkas bli aktuella. Det får dock förutsättas att reglerna kommer att tillämpas endast i begränsad omfattning. Den föreslagna lagen torde således inte medföra några nämnvärda ekonomiska konsekvenser för det allmänna.

9 Författningskommentar

1 § Beteckningen Svensk författningssamling och dess förkortning SFS får inte användas offentligt som beteckning på någon annan samling av författningar än den som avses i 4 § lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar. Detsamma gäller böjningsformer av beteckningen och förkortningen.

I paragrafen förbjuds att beteckningen Svensk författningssamling och dess kortform SFS används som beteckning på någon annan samling av författningar än den som avses i 4 § lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar. Förbudet omfattar också olika böjningsformer av Svensk författningssamling och SFS. Beteckningar som Svenska författningssamlingar och Svenska författningssamlingen omfattas således också av förbudet. Förbudet gäller vidare oavsett i vilket typsnitt beteckningarna skrivs och oberoende av om de skrivs med versaler eller gemena. Däremot omfattas inte beteckningar som på annat sätt kan sägas likna Svensk författningssamling eller SFS, dvs. förväxlingsbara beteckningar.

Med författning avses sådana lagar och andra föreskrifter som omfattas av 8 kap. regeringsformen.

Med användning avses i första hand sådan användning som sker i samband med framställning av en samling av författningar. Hit skall också räknas sådan användning som sker i samband med olika marknadsföringsåtgärder.

Den som på annat sätt förfogar över en samling av författningar utan att detta kan anses ha något samband med själva framställningen omfattas dock inte av förbudet. Som exempel kan

nämnas användning som kan tänkas förekomma i samband med undervisning.

Förbudet omfattar endast användning som beteckning, dvs. närmast som titel eller del av en titel. Användningen av beteckningarna på en samling av författningar i andra sammanhang är alltså tillåten. Förbudet omfattar således inte sådan användning som blir följden av att man kopierar författningar från det officiella trycket, där såväl Svensk författningssamling som kortformen finns angiven.

Med samling av författningar avses alla tänkbara samlingar i såväl tryckt som elektronisk form och oberoende av hur många författningar som samlingen innehåller.

Förbudet omfattar endast användning som sker offentligt. Med detta avses att användningen skall vara sådana att allmänheten har möjlighet att få tillgång till den. Användning i privata sammanhang omfattas således inte av förbudet.

2 § Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet använder beteckningen eller förkortningen i strid med 1 § skall betala ersättning för den skada som användandet har medfört.

Bestämmelsen innebär att var och en som lider skada av att beteckningarna används i strid med 1 § har rätt till ersättning för skadan. I subjektivt hänseende krävs att det finns antingen uppsåt eller oaktsamhet hos den som överträder förbudet.

Den skada som det kan bli fråga om är ren förmögenhetsskada (se 1 kap. 2 § skadeståndslagen). Annan skada, t.ex. person- eller sakskada, kan inte bli aktuell i sammanhanget. För att ersättnings-skyldighet skall uppkomma enligt paragrafen krävs – såsom annars inom skadeståndsrätten – att det råder adekvat kausalitet mellan intrånget och skadan.

3 § Om beteckningen eller förkortningen används i strid med 1 § kan domstol vid vite förbjuda fortsatt användning av den.

Talan om förbud får föras av den som enligt 4 § lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar ansvarar för utgivningen av Svensk författningssamling eller av den som ger ut författningssamlingen på den ansvariges uppdrag.

I bestämmelsen ges domstol rätt att vid vite förbjuda sådan användning av beteckningarna som sker i strid med 1 §. Sådan talan får enligt bestämmelsen föras av den som enligt 4 § lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar ger ut Svensk författningssamling, dvs. ytterst regeringen och genom vad regeringen bestämt en av rättscheferna i Justitiedepartementet. Enligt bestämmelsen får talan även föras av den som på statens uppdrag ansvarar för tryckning, försäljning och distribution av författningssamlingen.

Av 15 kap. 3 § rättegångsbalken följer att sådana beslut kan meddelas också interimistiskt.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

- 1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.*
- 2. De nya bestämmelserna tillämpas inte på åtgärder som har vidtagits före ikraftträdandet. På en samling av författningar som har framställts före ikraftträdandet får beteckningen och förkortningen användas fritt utan hinder av bestämmelserna i denna lag.*

Enligt punkt 1 träder den nya lagen i kraft den 1 januari 1999.

Punkt 2 skyddar intressen vad gäller förfoganden som gjorts före lagens ikraftträdande. De nya bestämmelserna tillämpas inte på åtgärder som har vidtagits före ikraftträdandet. Detta innebär t.ex. att om någon har framställt exemplar av en samling av författningar före ikraftträdandet så kan dessa inte angripas med den nya lagen.